

Groen is essentieel om een tuin een tuin te laten zijn en geen binnenplaats. Diversiteit aan planten is aantrekkelijk voor ons, maar ook voor insecten en vogels. Beplanting heeft invloed op het microklimaat in de tuin en zorgt voor verkoeling in de zomer. In een kleine tuin kun je de hoogte in gaan om de ruimte zo goed mogelijk te benutten.

Grootse klimmers

Tekst: Margo van Beem

Als er op de grond beperkt ruimte is, dan ligt het voor de hand om gebruik te maken van het verticale vlak. Dat kan met behulp van klimplanten of door het gebruik van begroeiingssystemen. Tegen een muur of schutting kun je bijvoorbeeld gestapelde plantenbakken of andere begroeiingssystemen plaatsen. Daarin kunnen allerlei vaste planten en kleine heesters geplant worden. Op een warme zonnige plek kun je allerlei kruiden planten. Aantrekkelijk om zelf van te eten, maar ook leuk om bijen en vlinders aan te trekken. In de schaduw kun je juist allerlei varens en wintergroene planten toepassen.

Begroeiingssystemen

In de handel zijn allerlei verticale

voor kleine tuinen

begroeiingssystemen te koop maar om dat goed te laten functioneren valt niet mee. Je hebt een substraat nodig om in te wortelen en (vloeibare kunst-)mest voor een goede conditie van de planten. Het geheel moet van water voorzien worden. Een irrigatiesysteem heeft als nadeel dat je het in de winter af moet koppelen in verband met bevriezing. Vervolgens kunnen planten weer uitvallen door verdroging. Begroeiingssystemen zijn duur in aanschaf en onderhoudsintensief. Hoewel er systemen op de markt zijn waarbij irrigatie en bemesting volledig computergestuurd voor de planten beschikbaar zijn, heb je evengoed een paar groene vingers nodig om het geheel goed te onderhouden. Begroeiingssystemen zijn

eigenlijk niet goed op een ecologische manier in balans te houden. Een veel praktischer en onderhoudsvriendelijker aanpak is het planten van klimmers of heesters die je goed kunt leiden, of die zelf klimmen. Bovendien bieden klimplanten veel schuil- en nestelgelegenheid voor vogels. Ook leveren ze voedsel voor insecten zoals bijen, hommels en zweefvliegen. Klimplanten zijn er in soorten en maten. Qua bodem of ruimte in de grond hebben ze meestal niet veel nodig. Omdat het vaak krachtige groeiers zijn moet je weleens ingrijpen door te snoeien.

Vasthoudende soorten

Klimplanten kun je indelen in de groep van zelfhechtende soorten en

Bloeiende klimop is een magneet voor insecten (Foto: Wolverlei, Martin Stevens)

rankende/slingerende soorten. De eerste hecht zichzelf stevig vast, de tweede groep heeft steun nodig. In de natuur komt die steun van andere struiken en bomen, in de tuin van spandraden of een klimrek. Zelfhechtende soorten hebben hechtworteltjes of -schijfjes waarmee ze zich vasthouden. De bekendste is inheemse klimop (*Hedera helix*), deze blijft mooi wintergroen en bloeit, als een van de laatste soorten, in de herfst. Het is een geweldige plant voor bijen, zweefvliegen en late vlinders, zoals de atalanta, die hier de laatste nectar van het seizoen vinden. Het blad van de klimop zorgt voor zonplekken voor vlinders en levert beschutting tegen regen en kou. Rupsen van het boomblauwtje eten van de klimopknopjes. Klimop bloeit overigens pas als de struik voldoende is uitgegroeid.

Klimhortensia (*Hydrangea petiolaris*) maakt ook hechtworteltjes. De mooie lichtbruine takken met de lichtgroene knoppen geven in de winter een mooi beeld. De bloemen worden bezocht door bijen en zweefvliegen. Klimhortensia gedijt en bloeit goed op een noordmuur. Wilde wingerd (*Parthenocissus quinquefolia*) kun je gebruiken voor een hele hoge muur. Na de prachtige herfstkleur verliest ze haar blad, maar de takkenstructuur is ook zeker mooi om in de winter naar te kijken. De bessen worden graag

Wingerd in herfstkleur (Foto: Machteld Klees)

Blauwe regen via spandraden naar het balkon (Foto: Margo van Beem)

door vogels gegeten. Wingerd heeft hechtschijfjes waarmee ze zich stevig beethoudt. De plant scheidt calciumcarbonaat af, wat daarbij als kleefstof dient. Mocht de plant ooit van de muur af moeten, dan zijn deze 'handjes' moeilijk te verwijderen.

Een zelfhechtende klimmer heeft als prettige bijkomstigheid dat deze ook de muur droog houdt. Plant klimop niet tegen een muur met al slechte voegen, want dan kan de plant met voegen en al loskomen. Bij een stevige, goed gevoegde muur vormt het geen probleem.

Klimrek

Niet zelfhechtende klimmers maken lange, slingerende takken of hechten zich met ranken of rankende blaadjes. Ze zijn links- of rechtswindend, dit is meestal soortspecifiek. Ze groeien via de ondersteunende plant naar het licht toe. Vandaar dat veel klimplanten de neiging hebben om alleen bovenin te bloeien, daar waar het licht is. Denk maar aan blauwe regen, Clematis en kamperfoelie. Met hulp van een klimrek van gaas, staaldraden of houten trellis kunnen deze planten zelf klimmen of geleid worden.

Kamperfoelie (*Lonicera*) is er in verschillende soorten. *Lonicera periclymeum* (wilde kamperfoelie) is inheems, tegen de avond heerlijk geurend en aantrekkelijk voor nachtvlinders. De kamperfoelie-uil (*Xylocampa areola*) is een nachtvlinder die kamperfoelie als waardplant heeft. Nadeel bij deze soort is dat de bloei vooral bovenin plaatsvindt.

Schijnaugurk (*Akebia quinata*) vind ik zelf een fijne klimplant. De takken draaien gemakkelijk om staalkabels of rondom een pergola. De bloemetjes verschijnen ook op een meer schaduwrijke plek al in februari of maart op het kale hout. Het blad ziet er altijd fris uit en in het najaar komen er soms vruchten aan, niet heel smakelijk overigens. Blauwe regen, zowel de Japanse als de Chinese, bloeit in verschillende kleuren, wit, roze, wit met blauw, lange en korte bloemtrossen enzovoort. Blauwe regen moet op de juiste manier gesnoeid worden, want de plant bloeit op meerjarig hout. Let op bij het aanplanten van een variëteit, deze moet geënt zijn, anders kun je jaren wachten op bloei. Het zijn grote, krachti-

Clematispluis (Foto: Machteld Klees)

ge groeiers, die voldoende ruimte vragen. De Chinese blauwe regen (*Wisteria sinensis*), rechtswindend, geurt tijdens de bloei sterk naar viooltjes. Japanse blauwe regen (*Wisteria floribunda*) is linkswindend. De bloemen worden veel bezocht door bijen en hommels. Als waardplant speelt blauwe regen in Nederland geen rol. Na de bloei verschijnen de grote harige peulen, ze zijn prachtig om in de winter te laten hangen.

Clematis

Clematissen maken kleine bladrankjes, waarmee ze zich vastgrijpen aan andere takken of een klimplantenrek. De meeste clematissen houden niet van zon op de voet van de plant. Dat laat maar weer zien dat ze het liefst via een struik omhoog groeien. Bedek de voet niet met een dakpan, want dat wordt een oventje. Plant liever een kleine heester of vaste plant die wat bescherming tegen de zon biedt. *Clematis rhederiana* heeft mooie roomwitte kelkjes in augustus en september en geurt. *Clematis jouiniana* 'Praecox' bloeit al eerder op meerjarig hout en laat zich gemakkelijk snoeien en leiden. De wilde bosrank *Clematis vitalba* heeft veel groeikracht en is geschikt om

Winterjasmijn (Foto: Machteld Klees)

langs een flinke muur of schutting te leiden. Snoeien kan, maar niet te heftig, want de bloemen verschijnen op meerjarig hout. Bezoekers zijn vooral stuifmeelhalende bijen en vliegen. De witvlekbosrankspanner (*Melanthia procellata*) is een nachtvlinder uit de familie van de spanners en heeft bosrank als waardplant. De zaadjes met daaraan de pluisjes, geven in de winter een aantrekkelijk beeld. Nadeel kan zijn dat er veel zaailingen komen, maar die trek je dan maar gewoon uit!

Geschiede heesters

Behalve echte klimplanten, zijn er ook heesters die je kunt leiden. Je behandelt ze dan als een platte, gesnoeide heg. Doordat er een dichte takkenstructuur ontstaat zijn deze heesters ook als broedplaats geschikt. Als je een zonnige muur hebt en niet bang bent voor stekels, blijft de 'ouderwetse' vuurdoorn erg mooi (bloei in mei, bessen in het najaar). Japanse dwergmispel (*Chaenomeles candida*) bloeit prachtig voordat het blad verschijnt. De vruchten zijn eetbaar, voor de vogels of voor jezelf, geurend op een schaal binnen. *Buddleja crispa* is een vlinderstruik die zich heel goed laat leiden en graag tegen een warme muur staat. Winterjasmijn (*Jasminum nudiflorum*) bloeit fantastisch, als het niet hard vriest verschijnen de hele winter door de felgele bloemetjes, helaas komen er zelden insecten op af.

Margo van Beem is tuinontwerper bij Vis à Vis Ontwerpers (www.visavisontwerpers.nl) en aangesloten bij Wilde Weelde.